

APRÓSÁGOK.

Lapszám-e vagy oldalszám? Sokan még ma se tudják, hogy melyik a helyes: *lapszám* vagy *oldal-szám*. A dolog pedig nagyon egyszerű. A *lap* két oldalból áll. Tehát ha valamely mű pl. 260 paginá-val bir, akkor az csak 130 és nem 260 *lapból* áll. Tehát mindig oldalszámot kell írni, mert a *lapszám* nem helyes. Volt ennek is jogosultsága akkor, mikor régentén a könyveket lap szerint, tehát csak minden második oldalon számozták. Ezt nevezték *lapszám*ozásnak és innen ragadt ránk a helytelen *lapszám*. Rövidítéseknél is lehet azt ilyenformán írni: l. idézett mű 23. *old.* (vagy *p.* = pagina).

A névjegyek szedését és nyomását a legtöbb nyomdában tapasztalatlan szedőkre, vagy pláne tanonczokra bizzák, mert úgy okoskodnak, hogy ez oly könnyű dolog, a mely nem kíván jóformán semmiféle szakképzettséget. Sok főnököt és faktort azonban a gyakorlat többnyire az ellenkezőről győz meg,

mert az üzletnek éppen az írásbetűk, fantazie és egyéb ily modern ujdonságok a legdrágább tárgyai. A névjegyek legtöbbször még ma is a könnyen törő, lehelletszerű Schreibriftekéből szedik. Mibe kerülnek ezek, azt tudhatja minden értelmes nyomdász. Ezeknek a betűknek a képe olyan gyöngye lábán áll, hogy az a legkisebb gondatlanság által is rögtön hasznavehetetlenné válik. Ha aztán az ilyen betűk ügyetlen és tapasztalatlan egyének kezébe kerülnek, akkor az *l, b, f, g, p, W, F* és más ilyen betűk többnyire rokkantakká lesznek és egyebet se csináljon a főnök, mint örökös utánrendeléseket a vizitkártya-betűkből. A szekrények egyre defektebbé lesznek, ellenben annál jobban szaporodik a »zeig«, a nyomdák szemétdombja. Azért tehát ne tekintsük a névjegyszedést »mellékes« dolognak, hanem bízzuk annak szedését és nyomását értelmes és lelkiismeretes szakemberekre.

A Monoline-szedőgépről. Ausztriában már komolyan hozzáfogtak az Amerikából átszármazott Monoline-rendszerű szedőgép építéséhez, és pedig Steyr városában, a híres fegyvergyárban, a hol eddig — elég sajtószerű fordulata a sorsnak — csupán emberpusztító szerszámokat készítettek és most a közművelődés fegyvereit kovácsolják. A szedőgép egész húsz cicero szélességig fog sorokat alkotni, tehát oly szélességben, mely megfelel a hírlapok összes és mondhatni a könyvek legtöbbször előforduló szedés-szélességének. A betűfajra nézve megállapították, hogy a szedőgép számára külön fraktur és antiqua betűmatriczok fognak szolgálni; azonban ennek daczára a szedőgép megrendelője akármely általa óhajtott betűfajból kap-

hat matriczokat. Itt csak a költség határoz. A Monoline ára — beleértve az egyes betűfokokhoz megkívántató matriczokat — 3500 forint. A fraktur-betűkhöz szolgáló billentyű-szerkezet 96 betűjelet tartalmaz, úgymint 27 kurrent betűt, 25 verzálist, 10 számjelet, 15 kettősbetűt, 16 írásjelet, háromfajta kizáróanyagot; az antiqua pedig 26 kurrent betűt, 26 verzálist, 10 számjelet, 14 kettős betűt, 17 írásjelet és háromféle kizárást. A billentyűzetben elő nem forduló jelek és ékezetek a gép mellett elhelyezett matricz-kézitartóban találhatók, honnan könnyű szerrel beilleszthetők a matricz-sorba. A szedőgépek gyártására külön részvénytársaság alakult, mely az első kész gépeket a bécsi nyomdászati szakiskolában fogja felállítani, ez által alkalmat adva a fiatal törekvő szedőknek arra, hogy magukat mint gépszedők kiképezzék.

A köteles nyomtatványok beküldése ügyében a budapesti kir. főügyész egy körlevélben felhívja az érdekelteket, hogy a sajtótermékeket, különösen pedig a napi, heti és időszakos lapokat rögtön a megjelenés napján, a délután megjelenő nyomtatványokat pedig legkésőbb másnap délelőtt 10 óráig küldjék be. Ez különben nem új dolog, már az 1848. évi XVIII. törvényczikk rendelte el és 1867-ben az igazságügyminiszter 480. sz. rendeletével újra megerősítette. Csakhogy egész a legutóbbi időig nem vették ezt szigorúan, hanem megelégedtek azzal is, ha minden két hétben küldték be a köteles példányokat. Most azonban 200 forintig terjedhető pénzbírsággal büntetik azokat, a kik a rögtön beküldést elmulasztják. Az 1848. évi XVIII. törvény-

czikk 30. és 40. §-ának rendelkezései szerint a megjelenéskor azonnal egy példányt a kerületi közvádolóhoz és egy példányt a helybeli hatóság elnökéhez (polgármester) kell beküldeni. Be kell mutatni mindenféle lapot, folyóiratot, minden szellemi terméket (akár egyes lapokon, vagy fűzve jelennek is meg), hirdetményt, plakátot, röpiratot és képes ábrázolatot stb. Azonban nem kell bemutatni az üzleti körleveleket, számlákat, jegyzékeket, árlapokat, üzleti plakátokat, kezelési nyomtatványokat, meghívókat, gyászjelentéseket és más ilyenfajta munkákat. Megjegyezzük, hogy a polgármesteri hivatalba küldött példányok a Nemzeti Múzeumnak szólnak; de legtöbb üzlet magának a múzeumnak is küld példányokat, mert a polgármesteri hivaltaltól vagy nagyokára, vagy egyáltalán nem kapják meg azokat.

Vízmentes papir. Bóraxnak vízben való teljesen átitatott oldatában enyhe melegnél sellakot oldunk fel. Ezzel az oldattal itatjuk át a papirt, mely anilinfestékek hozzáadásával még festhető is. A *Hartleben*-féle *Neueste Erfindungen und Erfahrungen*ből vett másik módszer szerint 24 rész timsót és négy rész fehér szappant veszünk, mindkettőt vízben feloldjuk, mialatt egy másik edényben hat rész gummiarábikumot és hat rész enyvvet 32 rész vízben szintén feloldunk, mindkét oldatot összekeverjük, megmelegítjük, a papirt belemártjuk és aztán meleg helyen kifeszített zsinórokon megszáritjuk.

